

PARAFIA RZYMSKOKATOLICKA PW. ŚWIĘTYCH PIOTRA I PAWŁA
W NOWYM ŻMIGRODZIE

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
NA WYKONANIE KONSERWACJI AMBONY
Z KOŚCIOŁA PW. ŚWIĘTYCH PIOTRA I PAWŁA
W NOWYM ŻMIGRODZIE

OPRACOWANIE:
KONSERWATOR DZIEŁ SZTUKI
DR MAŁGORZATA DAWIDIUK
OSTRÓW 541
37-700 PRZEMYŚL

Przemyśl 2022 r.

Konserwacja Działa Sztuki
dr Małgorzata Dawidiuk
Ostrów 541, 37-700 Przemyśl
tel. 512 263 921
REGON 030810342 NIP 539-113-48-58

TYP OBIEKTU	AMBONA
MIEJSCE	KOŚCIÓŁ PW. ŚWIĘTYCH PIOTRA I PAWŁA W NOWYM ŻMIGRODZIE
AUTOR	NIEZNANY
DATA POWSTANIA	XVIII /XIX w.
TECHNIKA	TECHNIKI POZŁOTNICZE, STOLARKA, SNYCERKA, DREWNO POLICHROMOWANE
WŁAŚCICIEL	PARAFIA RZYMSKOKATOLICKA PW. ŚWIĘTYCH PIOTRA I PAWŁA W NOWYM ŻMIGRODZIE

I. HISTORIA I OPIS

Świątynia została wzniesiona w XV wieku z kamienia na rzucie poziomym gotyckim z przyporami. Budowla była kilkakrotnie niszczona. Po raz pierwszy kościół został uszkodzony podczas szturm Nowego Żmigrodu przez wojska węgierskie w 1474 roku. Wiadomo, że zostało w tym czasie zrabowane wyposażenie wnętrza. W 1522 i 1577 roku świątynia spłonęła podczas wielkich pożarów Nowego Żmigrodu. Po pożarze w 1694 roku zachowały się tylko same mury kościoła. W dniu 17 kwietnia 1843 roku świątynia ponownie spaliła się razem z większością zabudowań Nowego Żmigrodu. Ponownie odbudowana po pożarach, została konsekrowana 28 czerwca 1857 roku przez biskupa przemyskiego Franciszka Ksawerego Wierchlejskiego. Kolejny remont został przeprowadzony po uszkodzeniu kościoła podczas II wojny światowej. Remont przeprowadził administrator i proboszcz parafii, błogosławiony ksiądz Władysław Findysz. Wyposażenie wnętrza reprezentuje styl późnobarokowy. Szczególnie cenne są elementy gotyckie: kamienna chrzcielnica oraz portal. W kaplicy bocznej Najświętszej Maryi Panny Bolesnej w ołtarzu są umieszczone relikwie błogosławionego księdza Władysława Findysza, beatyfikowanego w dniu 19 czerwca 2005 roku w Warszawie jako pierwszego męczennika władzy komunistycznej w Polsce. Ostatnia odnowienie ołtarza wykonane w latach 60 XXw.

Ambona – późnobarokowa, z XVIII/XIX w. Umieszczona pod łukiem tęczowym. Drewniana, polichromowana, z ornamentami snycerskimi. Ambona ma kształt obłego prostokąta, od spodu zakończona złożonym detalem snycerskim w formie szyszki. Kosz i balustrada podzielone płycinami, wykończonymi ozdobną listwą w formie półwałka z koralików. Dekorację uzupełnia bogata ornamentyka snycerska. Wąskie schodki po prawej stronie ambony.

II. KRÓTKI OPIS STANU ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ PRZED KONSERWACJĄ

Ogólny stan zachowania obiektu jest bardzo słaby. Poszczególne części nieustabilizowane. Charakter zniszczeń wynikający przede wszystkim z długotrwałej i niewłaściwej ekspozycji i użytkowania. Obiekt eksponowany był w bardzo różnych warunkach klimatycznych, narażony na częste zmiany temperatury i wilgotności. Widoczne ubytki warstw technologicznych. Struktura przemalowana po całości i po ubytkach kilkoma warstwami, grubo położonej farby olejnej, po ubytkach. Warstwy przemalowań tworzą grubą skorupę, silnie zintegrowaną ze sobą. Widać znaczne ubytki warstwy pierwotnej pod przemalowaniami (w świetle bocznym). Na przełomie lat przeprowadzono nieprofesjonalne estetyczne restauracje. Nie wykonano zabiegów profilaktycznych ani wzmocnień strukturalnych. Pierwotne detale snycerskie złożone, podczas nieprofesjonalnych restauracji zostały „odświeżone” brzązą i przezłożone szlagmetalem. Widoczne rozszczelnienia na łączeniach stolarskich drewnianego podłoża i profilowanych listwach.

III. CEL ORAZ ZAŁOŻENIA KONSERWACJI

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH A. WNIOSKI I ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

Obiekt będzie pełnił funkcje kultowe, dlatego też jego konserwacja będzie zawierała pełny program techniczno-estetyczny obejmujący:

- zahamowanie procesów niszczących poprzez stabilizację drewnianej struktury i jej uporządkowanie
- usunięcie przyczyn i skutków zniszczeń powstałych przez lata użytkowania i ekspozycji
- usunięcie skutków wadliwej konserwacji deformującej formę i obniżającej wymowę estetyczną
- rekonstrukcje ubytków malarskich i złoceń
- rekonstrukcje snycerskie

Zasadniczym problemem technologicznym jest strukturalne wzmocnienie obiektu i przywrócenie pierwotnych właściwości wytrzymałościowych drewna oraz ustabilizowanie konstrukcji.

Pod względem estetycznym usunięcie przemalowań ze struktury i dekoracji snycerskich ujawni faktyczny stan zachowania polichromii oraz pierwotnych złocień i będzie wyznacznikiem stopnia przezłocenia ornamentów i miernikiem podejmowania decyzji, co do zastosowania złota płatkowego lub w pudrze. Przy wstępnej ocenie stanu zachowania złocień – po oględzinach in situ, zakłada się przezłocenie wszystkich złoczonych elementów ze względu na zniszczenie pierwotnej warstwy pozłotniczej, która została podczas ostatniej renowacji przeszlifowana i pokryta imitacją złocień w technice olejnej. Według wstępnych badań konserwatorskich (odkrywki stratygraficzne – schodkowe) wskazują na kolorystę podobną do kolorystyki ołtarza głównego i ołtarzy bocznych.

B. ZAKRES PRAC KONSERWATORSKICH

1. Wykonanie dokumentacji fotograficznej faktycznego stanu zachowania.
2. Wykonanie poszerzonych badań stratygraficznych.
3. Oczyszczenie z kurzu i brudu, a także demontaż poszczególnych podzespołów rzeźbiarsko – malarskich wraz z inwentaryzacją.
4. Usunięcie gwoździ, niewłaściwych wzmocnień konstrukcyjnych nie spełniających swoich funkcji, instalacji elektrycznych itp.
5. Wykonanie zabiegu dezynfekcji, dezynsekcji i impregnacji wszystkich elementów drewnianych obiektów. Wykonanie impregnacji drewna poszczególnych elementów obiektów z uwzględnieniem odwrocia, celem przywrócenia utraconej wytrzymałości i ze względów profilaktycznych. Impregnacja wykonana przez: powlekanie pędzlem i wstrzykiwanie impregnatu, kąpiel wybranych elementów, ewentualnie w pomocnicze nawierty. Proponuje się użycie jako impregnatu - Paraloidu B-72 w toluenie, ksylenie i acetonie (1:1:0,1). Środek do dezynsekcji - Xirein (Protektor), dezynfekcja - Lechinicida - firmy Bresciani.
6. Usunięcie nawarstwień wtórnych, imitacji złocień – wybór środków i metod na podstawie przeprowadzonych prób, doczyszczenie zachowanych partii złocień.
7. Usunięcie zmurszałych zapraw, wtórnych kitów.
8. Wykonanie konsolidacji warstw technologicznych i miejsc najbardziej newralgicznych, podklejenie pęcherzy i pęknięć zaprawy.
9. Wykonanie rekonstrukcji brakujących elementów snycerskich i rzeźbiarskich na podstawie analogii. Gatunek drewna dobrany do oryginału. Uzupełnienie

drobnych ubytków drewna i pęknięć przy użyciu kitu drewnopodobnego (masa klejowo-kredowo-trocinowa).

10. Wykonanie prac stolarskich przy obudowie, schodach i konstrukcji. Wzmocnienie jej i ustabilizowanie, zrekonstruowanie ubytków oraz uzupełnienie drobnych ubytków powierzchniowych i pęknięć poprzez flekowanie (wykorzystanie drewna o podobnych parametrach, użycie kitu drewnopodobnego - masa klejowo-kredowo-trocinowa).
11. Przygotowanie ubytków zaprawy pod złączenia, warstwowe nałożenie zaprawy i opracowanie jej powierzchni.
12. Położenie warstwy bolusa o odpowiedniej kolorystyce w partiach złąć.
13. Wykonanie złąć w partiach uzupełnień oraz w miejscach rozległych i mocnych przetrzeć oryginału. Zostanie użyte złoto i srebro płatkowe i w pudrze o odpowiedniej kolorystyce, zgodnie z techniką oryginału (poler i mat).
14. Zabezpieczenie powierzchni złożonych paraloide B – 72.
15. Scalenie partii nowych i pierwotnych złąć laserunkami.
16. Opracowanie estetyczne części polichromowanych. Wypunktowanie części polichromowanych w miejscach uzupełnień ubytków oraz przetrzeć i wymyć. (farby Restauro firmy Maimeri). Werniksowanie.
17. Doczyszczanie powierzchni drewna wokół złożonych detali snycerskich z resztek złota.
18. Montaż luźnych elementów.
19. Wykonanie dokumentacji powykonawczej.

Opracowanie:

Konserwacja Dział Sztuki
dr Małgorzata Dawidiuk
Ostrów 541, 37-700 Przemyśl
tel. 512 263 921
REGON 030810342 NIP 539-113-48-58

DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

